

Hästnäringens Nationella Stiftelse

EN SKITVIKTIG RAPPORT

Resultat från enkätundersökning gjord 2025

FÖRORD

Sverige har enligt Jordbruksverkets senaste skattning från 2016 cirka 355 000 hästar. Det gör hästhållning till en av de mest utbredda formerna av djurskötsel utanför det traditionella jordbruket. Med hästar följer gödsel och med gödsel följer ett ansvar för hur den hanteras så att fosfor och kväve inte läcker ut till svenska vattendrag, sjöar och kustvatten.

Övergödning är ett av de största miljöproblemen i svenska vattenmiljöer. När för stora mängder näringsämnen tillförs påverkas ekosystemen negativt genom bland annat algblooming, syrebrist och försämrad vattenkvalitet. För att minska näringsbelastningen krävs insatser från många sektorer i samhället, även från hästnäringen.

Projektet Skitviktigt genomförs under 2025-2027 för att öka kunskapen om hållbar gödselhantering och minska näringsläckage från hästhållning. Projektet drivs i samverkan mellan flera aktörer inom hästnäringen och finansieras med stöd från Formas. Arbetet bygger vidare på tidigare initiativ inom näringen, såsom Skitsmart och Varje skit räknas, som på olika sätt bidragit till att lyfta övergödningsfrågan och sprida praktiska verktyg och kunskap till verksamma inom hästnäringen.

Den enkätundersökning som redovisas i denna rapport genomfördes inom ramen för projektets inledande arbete under 2025. Syftet var att skapa en bättre bild av hur gödsel och hagar hanteras i hästnäringen i dag, vilka åtgärder som redan genomförs, vilka behov som finns och eventuella hinder som aktiva inom hästnäringen själva ser i det fortsatta arbetet mot övergödning.

Resultaten är tydliga och uppmuntrande: hästnäringen tar ansvar. En klar majoritet av de svarande arbetar aktivt med åtgärder för att förhindra att fosfor och kväve från gödsel läcker från hagarna. Det sker inte på grund av tvång, utan av engagemang och vilja att göra rätt, och det är ett resultat som hela näringen kan vara stolt över. Samtidigt framträder ekonomiska förutsättningar och tillgång till stöd som viktiga faktorer för att fler åtgärder mot näringsläckage ska kunna genomföras.

Trevlig läsning!

Stockholm, juni 2026
Hästnäringens Nationella Stiftelse
Charlotte Jibréus, rapportförfattare

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning.....	4
Inriktning & storlek	5
Förvaring & hantering av gödsel.....	6
Hagar & hagmark.....	7
Mockning av hagar.....	8
Åtgärder & behov.....	9
Utmaningar & möjligheter.....	10
Vatten i närområdet.....	11
Lera och översvämning.....	12

SAMMANFATTNING

Den här rapporten redovisar resultaten från en enkätundersökning genomförd inom projektet Skitviktigt under perioden juni–augusti 2025. Enkäten besvarades av totalt 1 722 personer aktiva inom eller i anslutning till hästnäringen, varav 1 180 finns inom grupperna: större hästverksamheter med över 50 hästar, mindre hästgårdar med färre än 10 hästar samt personer som utbildar sig inom häst. Dessa tre grupper är de huvudsakliga målgrupperna för projektet. Svaranden finns representerade i samtliga 21 län.

Majoriteten av de svarande är verksamma inom ridsport, och drygt hälften av de svarande håller 1–4 hästar. Gräsbevuxna hagar dominerar som hagtyp, och gödseln omhändertas i ungefär lika stor utsträckning genom hämtning av extern part, exempelvis lantbrukare eller jordtillverkare, som sprids på den egna marken.

En stor andel av de svarande uppger att de vidtagit konkreta åtgärder för att förhindra näringsläckage från sin hästverksamhet. Vanligast är användning av foderhäckar för att minska foderspill (59 %), anläggning av hårdgjorda ytor (32 %) och förflyttning av foderplatser och hagöppningar (35 %). Andelen som uppger att de inte gjort några åtgärder är 16 %.

Av de svarande anser 79 % att de inte ser behov av ytterligare åtgärder på den anläggning de är verksamma på. Bland dem som ser ett behov av ytterligare åtgärder uppger 70 % att de har möjlighet att påverka detta själva. Det starkaste motiven för framtida åtgärder är ekonomiskt stöd eller bidrag (59 %), följt av bättre hagförhållanden för hästarna (32 %) och viljan att bidra till förbättrad vattenmiljö (21 %).

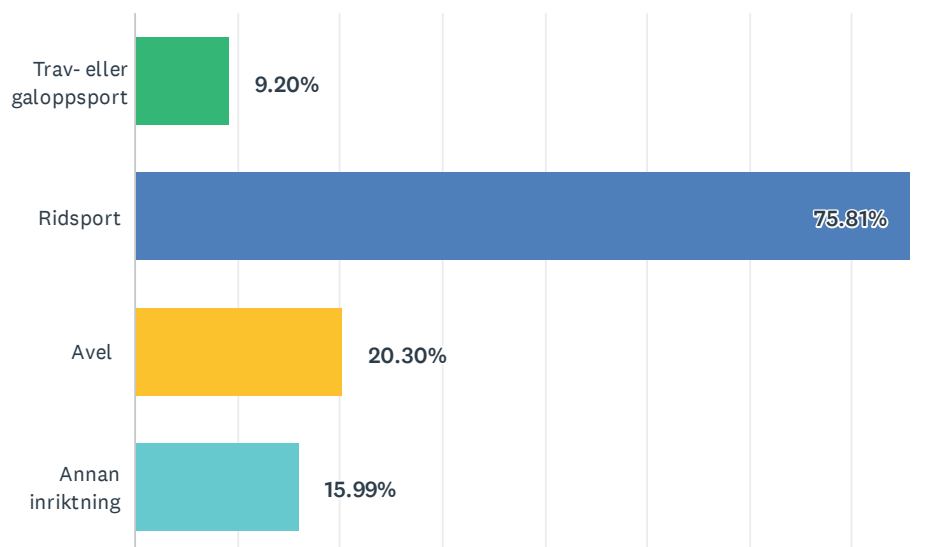
Det största hindret för åtgärder uppges vara ekonomiska förutsättningar, vilket kan bero på att större åtgärder också är kostsamma (64 %), följt av att behovet av åtgärder upplevs som lågt (45 %). Bristande intresse eller tid angavs av 15 % och brist på kunskap om vilka åtgärder som behövs av 20 %. Flera av frågorna i enkäten innehöll möjlighet till fritextsvar där de tillfrågade kunde utveckla och förtydliga sitt resonemang, vilket gav en god förståelse för hur de ställda frågorna uppfattades och en nyansering av de svar som angetts.

Sammantaget visar enkäten att hästnäringen i hög grad tar ansvar för att minska näringsbelastningen från sin verksamhet, men att ekonomiska förutsättningar och tillgång till rätt stöd för större investeringar utöver det som ingår i normal skötsel av hagmark och gödselhantering är avgörande för att fler ska kunna och vilja göra mer. Resultatet visar också på behovet av kunskap kring vilka åtgärder som är mest effektiva att genomföra både ur ett ekonomiskt och övergödningssperspektiv. Det pekar mot ett fortsatt behov av riktade informations- och stödinsatser – vilket är ett av huvudsyftena med projektet Skitviktigt.

INRIKTNING OCH STORLEK PÅ ANLÄGGNINGARNA

Inriktning på anläggning där du är verksam (du kan välja fler alternativ):

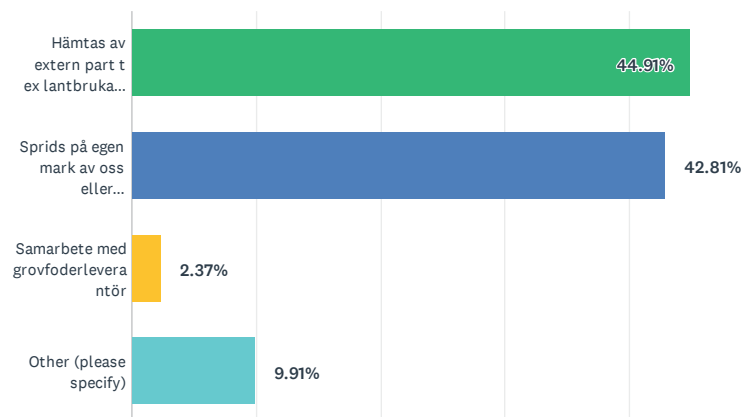

VILKA HAR SVARAT? Vi har 1 722 svarande totalt varav 1 180 i de huvudsakliga målgrupperna för projektet: större hästverksamheter med över 50 hästar, mindre hästgårdar med färre än 10 hästar samt personer som utbildar sig inom häst. Denna rapport bygger på resultaten från de svarande i de huvudsakliga målgrupperna. De svarande representerar alla inriktningar inom hästnäringen.

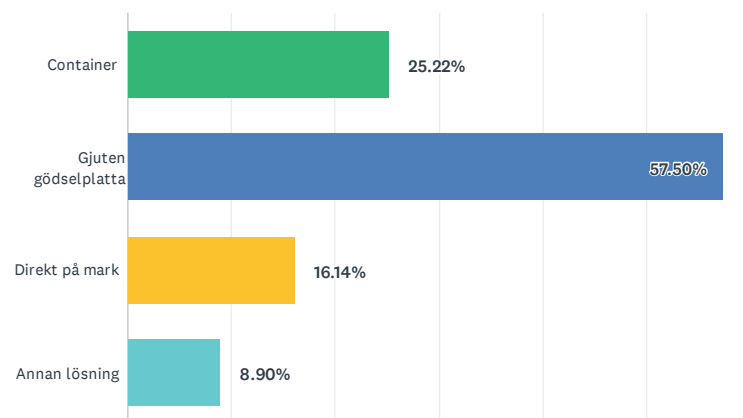
DEN STÖRSTA DELEN av Sveriges hästar hålls på anläggningar med färre än fem hästar, därför är målgruppen med mindre antal hästar per anläggning en viktig målgrupp att nå. Anläggningar med mindre arealer hagmark per häst kan också ha stor påverkan på näringsbelastningen på marken, därför är också den målgruppen väldigt viktig.

FÖRVARING OCH HANTERING AV GÖDSEL

Hur hanteras stallets gödsel idag?

Hur förvaras gödseln under större delen av året?(Fler alternativ är möjliga)

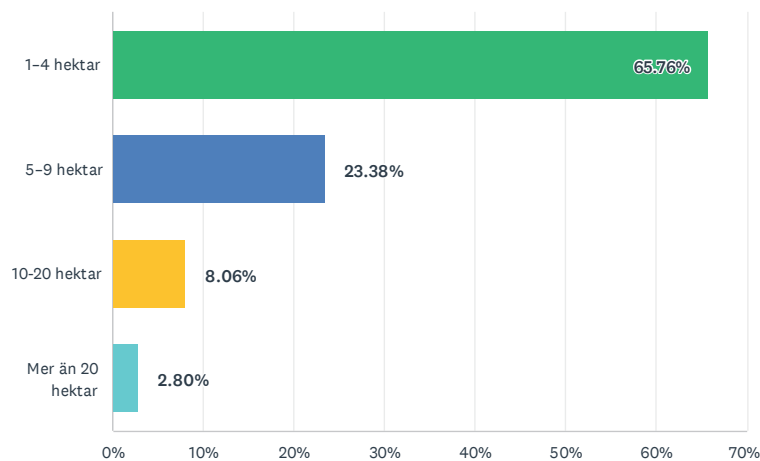

ATT GÖDSELN FÖRVARAS på ett sätt som minimerar risken för näringsläckage är viktigt, och där fungerar både gjuten platta, container och annan lösning. Exempel på annan gödselhanteringslösning var i de flesta fall traktorkärra. Det är också viktigt att gödseln tas om hand på lämpligt sätt, för att näringsämnena i gödseln ska återföras till marken – vilket också sker i de flesta fall med hjälp av spridning på egen mark eller samarbete med lantbrukare eller annan gödsel förädlare.

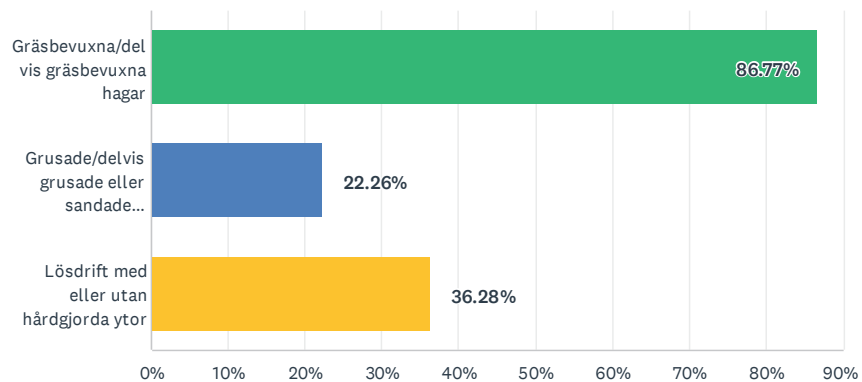
Det finns också exempel på gödsel förmedlingar i olika kommuner i Sverige, vilket är ett sätt att nå privatpersoner som vill använda gödsel till sina privata odlingar.

HAGAR OCH HAGMARK

Hur många hektar hagmark används till hästarna under större delen av året?(Ej sommarhagar)

Vilka typer av hagar används större delen av året på anläggningen där du är verksam?(Flera alternativ är möjliga)

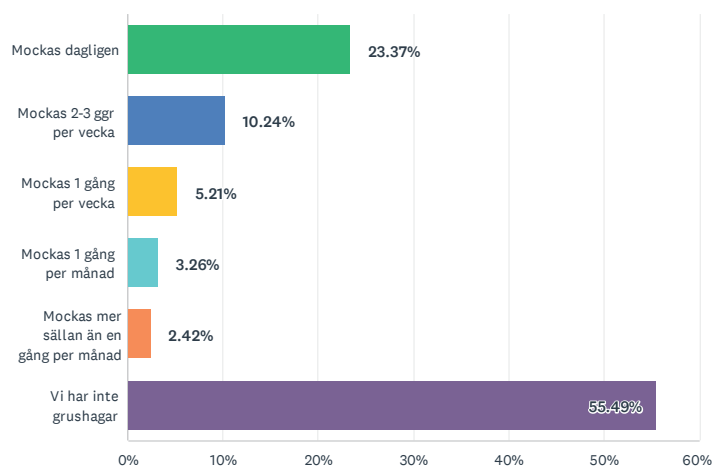
DET FINNS INGEN LAG som beskriver hur stor hage en häst behöver ha, men det finns tumregler som bygger på att hästar ska ha möjlighet att röra sig naturligt i alla gångarter i sin hage.

Att ha större marker till sina hästar innebär lägre risk för näringsläckage från hagarna, ”större marker” räknas ofta som över 1 hektar per häst. I denna undersökning har merparten, runt 80%, mellan 1-10 hästar på anläggningen. Runt 65% av de svarande har mellan 1-4 hektar hagmark.

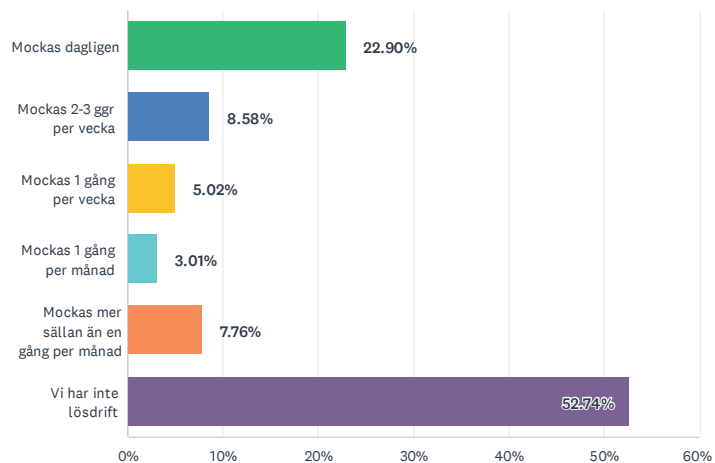
Om den tillgängliga arealen hagmark anpassas till antalet hästar och markens förutsättningar kan 1-4 hektar mark räcka utifrån näringsbelastningsperspektiv.

MOCKNING AV HAGAR

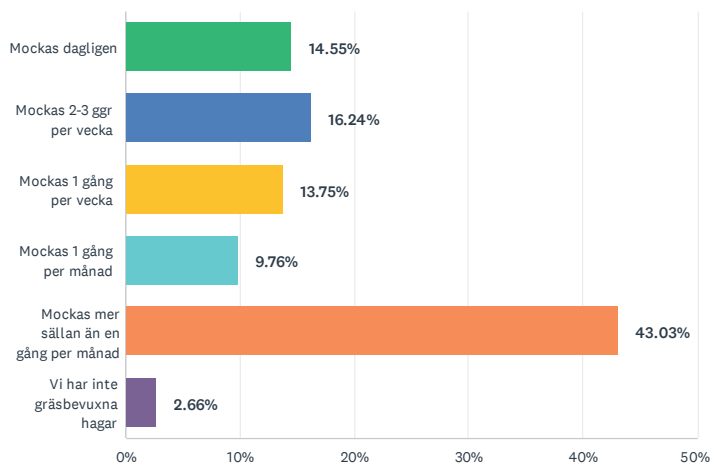
Hur mockas grushagarna?

Hur mockas de hårt belastade delarna av lösdriften?

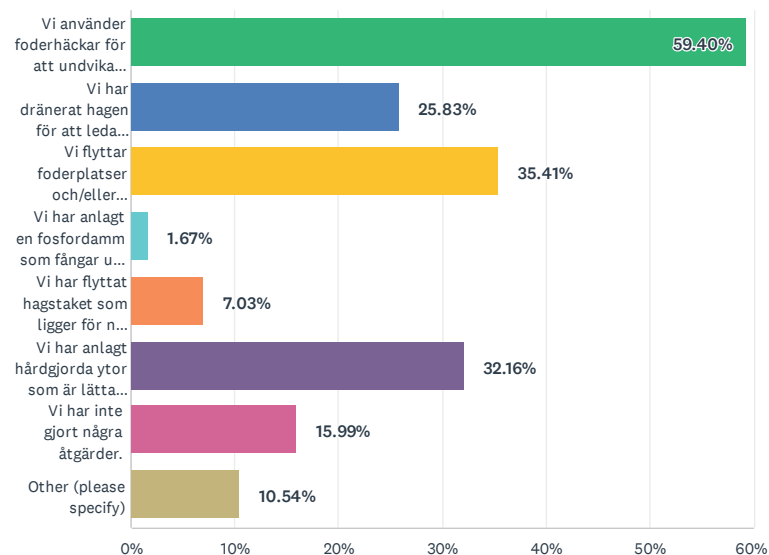
Hur mockas de gräsbevuxna/delvis gräsbevuxna hagarna?

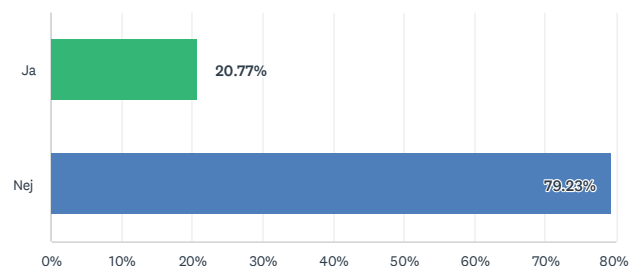
DAGLIG MOCKNING är en av de effektivaste åtgärderna mot näringsläckage. Att grushagar och lösdrifter i hög utsträckning mockas dagligen är inte överraskande då dessa är lättskötta och ofta även hårt belastade. Det är positivt att oavsett hagtyp så mockas hagarna i majoritet från varje dag till en gång per vecka, vilket visar ansvarstagande både ur hästvårdsperspektiv och näringsbelastningsperspektiv.

ÅTGÄRDER OCH BEHOV

Har ni gjort några åtgärder i er verksamhet för att förhindra näringsläckage

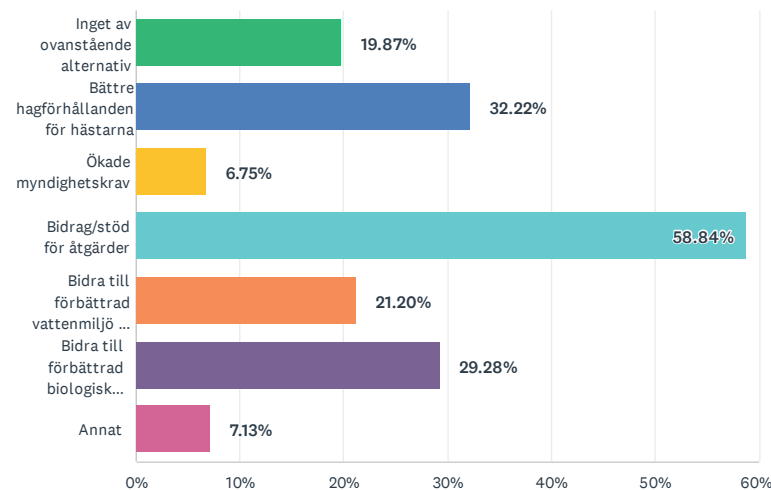
Ser du behov av att göra ytterligare åtgärder på din anläggning/den anläggning du vistas på gällande hagar och mark för att förhindra näringsläckage från verksamheten?

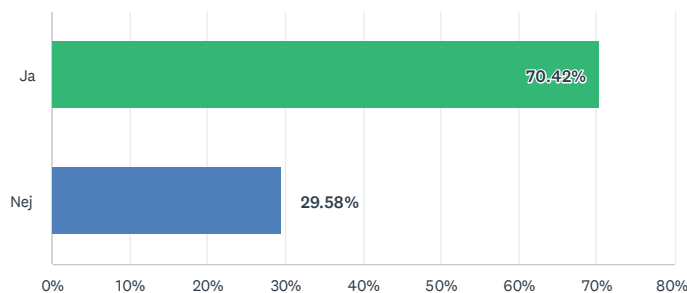
EN STOR MAJORITET av de svarande har gjort en eller flera åtgärder för att minska näringsläckage från hagar. Det ska också sägas att åtgärder kan göras av andra skäl som exempelvis för att säkerställa en god hästvälfärd (minskat parasittryck, lerfria marker som främjar rörelse och minskar risk för hudsjukdomar som mugg) samt minskat foderspill. Det är positivt, trots att de svaranden redan har genomfört en eller flera åtgärder i sin verksamhet, uppger över 20% att de vill göra ännu mer.

UTMANINGAR OCH MÖJLIGHETER

Vad skulle kunna motivera dig eller ägaren av anläggningen där din häst står att genomföra ytterligare åtgärder för att förhindra näringsläckage? Du kan välja fler alternativ

Upplever du att du har möjlighet att påverka till eventuell förändring?

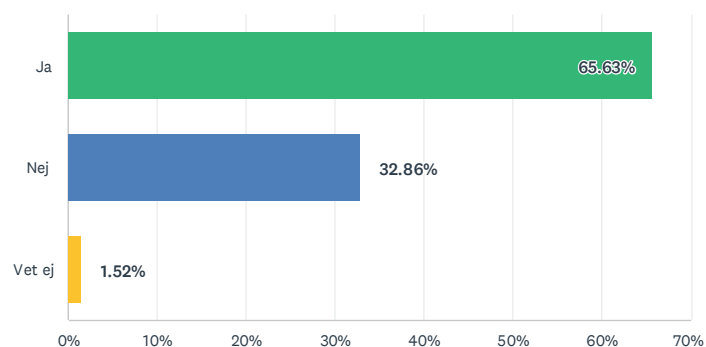

FÖR ATT KUNNA GENOMFÖRA välbehövliga åtgärder mot näringsläckage behöver den ansvarige mandat att kunna påverka, vilket en stor majoritet av de svarande uppger att de har. För att motiveras till ytterligare åtgärder är det dels en fråga om hästvelfärd, vilket skulle kunna innebära mindre leriga hagar exempelvis, men det framgår också tydligt att det är en ekonomisk fråga. Att genomföra åtgärder behöver inte vara kostsamt, men det kan vara det. Här finns ett viktigt behov att fylla för att kunna peka på vilka åtgärder som är mest kostnadseffektiva ur olika aspekter, vilka ekonomiska stöd som finns att få samt vilka åtgärder som passar utifrån anläggningens förutsättningar.

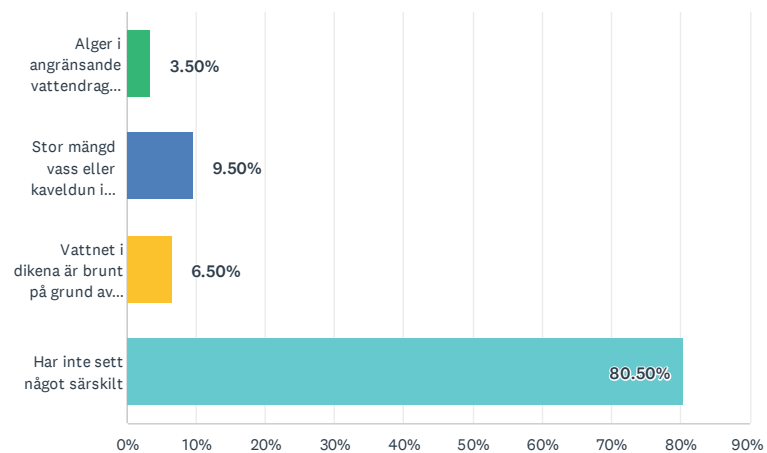
På hastsverige.se/skitviktigt finns en översikt och information om möjliga stöd och bidrag som kan sökas, inklusive investeringskostnad.

VATTEN I NÄROMRÅDET

Ligger din anläggning inom 2 km från ett vattendrag?

Har du sett några av dessa tecken på övergödning i stallets närliggande vattenmiljö som sjö/hav/vattendrag

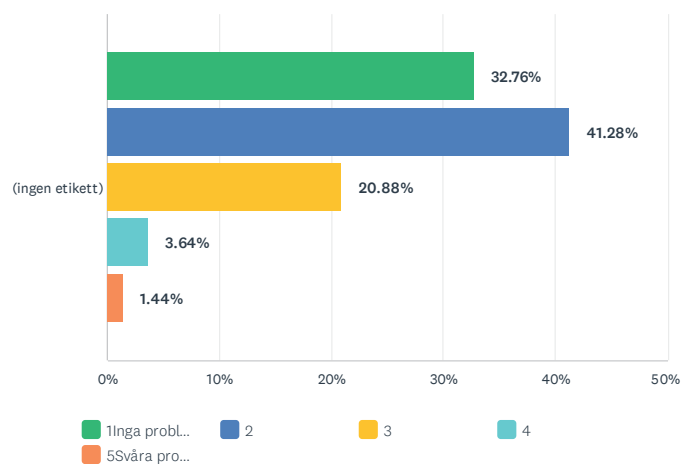

MERPARTEN AV DE SVARANDE har inte sett tecken på övergödning i närliggande vattendrag, vilket både kan betyda att det inte finns problem med övergödning i det aktuella vattendraget eller också att de svarande inte vet exakt hur tecken på övergödning kan se ut. Det har i tidigare studier vid Stockholms Universitet¹ konstaterats att det finns ett generellt samband mellan förekomst av hästgårdar och förhöjda näringshalter i dikesvattnet i närliggande områden.

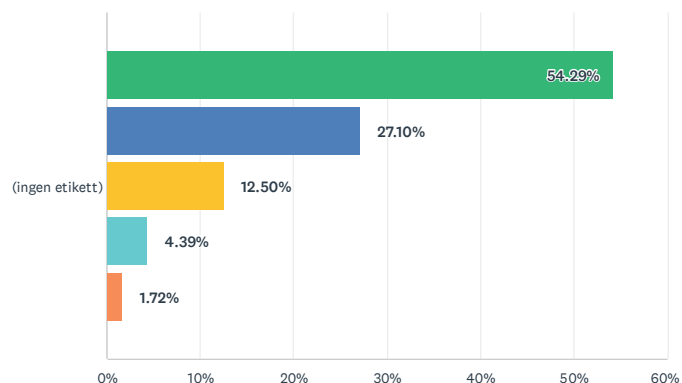
¹ Kumblad m.fl. (2024), *Managing Multi-Functional Peri-Urban Landscapes*

LERA OCH ÖVERSVÄMNING

Hur leriga är hagarna som hästarna använder större delen av året på en skala 1-5.

På en skala 1-5, har ni problem med översvämning i hagar eller kringområden vintertid?

RUNT 25% AV DE SVARANDE upplever att hagarna som används under större delen av året har problem med lera, och en betydande del av de svarande har även problem med översvämmade hagar. Detta ökar risken för övergödning från hagmarkerna, och understryker också vikten av att göra åtgärder som minskar mängden lera och vatten och gör hagarna mer hållbara för tramp. Att prioritera åtgärder som kommer åt just dessa problem kan göra stor skillnad för anläggningens påverkan på vattenmiljön.

SLUTORD

Resultaten av undersökningen som sammanställts i denna rapport visar att hästnäringen redan idag tar ett stort ansvar för att minska näringsläckage från hagar och gödselhantering. Många anläggningar arbetar aktivt med åtgärder som gynnar både hästvälfärd och vattenmiljö, och viljan att göra rätt framkommer av svaren.

Samtidigt framgår det att ekonomiska förutsättningar, praktiska möjligheter och tillgång till kunskap kring vilka åtgärder som passar bäst utifrån anläggningens förutsättningar är avgörande för att fler åtgärder ska kunna genomföras. Med fortsatt information, rådgivning och riktade stödsatser finns goda möjligheter att ytterligare stärka hästnäringens arbete för hållbara hagar och friskare vattenmiljöer.

Den stora mängden svar i enkäten visar att frågan engagerar – och att varje skit faktiskt räknas.

Hästnäringens Nationella Stiftelse (HNS) är en paraplyorganisation som tillsammans med våra samarbetsorganisationer vill förbättra förutsättningarna för alla hästar och hästvänner.

Vi tror att hästnäringen kan bidra till ett bättre samhälle, baserat på glädje, gemenskap och framtidstro. HNS stöttar, möjliggör och bidrar till hästnäringens utveckling. Vi är också en mötesplats för hästnäringens gemensamma frågor.

hastnaringen.se

